

Rökförbud på skolgårdar och utomhusplatser inom barnomsorgen

Det är förbjudet att röka i verksamheter för barn och ungdomar, både inomhus och utomhus och förbudet gäller alltid. Förbudet gäller även till exempel e-cigarett. Det får inte heller finnas rökrutor eller askkoppar på skolgårdar. Reglerna syftar bl.a. till att minska exponeringen för rökning och risken att ungdomar börjar röka. Faktabladet vänder sig till dig som är ansvarig för rökförbudet eller arbetar i skola/barnomsorg.

Rökförbud enligt lag

Rökförbud gäller bland annat i offentliga lokaler och vissa utomhusområden – särskilt där barn och unga vistas. Det anges i lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter.

Lagen skyddar barn och unga genom att rökning blir mindre synligt, vilket bidrar till att färre börjar röka. Rökfria skolgårdar kan också vara ett stöd för de som vill sluta röka. Av de som röker börjar majoriteten att röka i tonåren, så rökförbudet är särskilt viktigt på platser där ungdomar vistas.

Detta faktablad är en del av Folkhälsomyndighetens kunskapsstöd Rökfria skolgårdar. Information om kunskapsstödet och alla produkter hittar du på Folkhälsomyndighetens webb. Se även Skolverkets webb för tips på övningar och praktiskt stöd.

Vilka områden omfattas av rökförbudet?

Rökförbud gäller på

- skolgårdar som hör till skolor på grund- och gymnasienivå
- motsvarande områden utomhus vid förskolor, fritidshem och liknande inrättningar för barnomsorg.

För att det ska röra sig om en skolgård eller ett motsvarande område krävs att området klart uppfattas som att det hör till en skola eller en inrättning för barnomsorg. Området ska alltså vara inhägnat eller på annat sätt avgränsat.

Rökförbud gäller även

- vid entréer till lokaler i skolor, barnomsorg och andra verksamheter för barn eller ungdomar som allmänheten har tillträde till.

Utgångspunkten är att lokaler för skola och barnomsorg är myndighetslokaler dit allmänheten har tillträde, vilket innebär att rökförbud gäller vid entréerna. Huvudmannen har dock stora möjligheter att begränsa allmänhetens tillträde till lokalerna. Ett motsvarande resonemang gäller för friskolor.

Frivilliga rökförbud

Om en plats inte omfattas av rökförbud enligt lagen finns det inget som hindrar att skolan eller barnomsorgen inför ett frivilligt rökförbud där.

Rökförbud i all verksamhet för barn och ungdomar

Rökning är förbjuden i lokaler avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn och ungdomar. Det gäller exempelvis daghem, fritidshem, förskolor, grund- och gymnasieskolor och fritidsgårdar.

Rökning är också förbjuden på skolgårdar och motsvarande områden utomhus vid förskolor och fritidshem. Reglerna innebär bland annat att så kallade

rökrutor inte får förekomma. Inte heller får askkoppar förekomma inom ett område med rökförbud.

Rökförbudet gäller alla och alltid

Rökförbudet omfattar alla som befinner sig på skolgården och motsvarande områden utomhus vid förskolor och fritidshem – även personal, föräldrar och andra besökare.

Rökförbudet gäller hela dygnet. Förbudet gäller också när skolverksamhet inte bedrivs, till exempel vid studiedagar för personal och föräldramöten på kvällstid. Generellt kan därför sägas att rökförbudet alltid gäller.

Förbudet gäller även e-cigarett och andra tobaksliknande produkter

Rökförbudet omfattar inte bara tobaksvaror utan även tobaksrelaterade produkter, exempelvis e-cigarett. Även om alla produkter inte förbränns, jämföras användningen med ”rökning” vid tillämpningen av reglerna om rökfria miljöer.

Rökförbudet innebär att det är förbjudet att:

- röka tobak
- inhalera tobak som förångats (exempelvis användning av så kallade heated tobacco products)
- röka örtprodukter
- använda e-cigarett
- använda njutningsmedel som liknar rökning men som inte innehåller tobak (t.ex. att röka vattenpipa med annat innehåll än tobak).

Rektor eller skolledare är ansvarig på plats

Den som äger eller hyr en lokal eller ett område utomhus ansvarar för att upprätthålla rökförbudet.

I normalfallet är det skolans huvudman som är juridiskt ansvarig för rökförbudet – på plats i regel företrädd av skolans rektor eller skolledare.

Krav på dig som ansvarar för rökförbudet

Du som är ansvarig på plats ska vidta de åtgärder som behövs för att bestämmelserna om rökförbudet ska följas. Det innebär att övervaka att rökförbudet inte överträds och vidta åtgärder om det överträds.

Du som är ansvarig – eller en representant för dig – måste alltså informera och säga till om någon röker trots förbudet.

Du ska också se till att det inte finns några askkoppar inom det område som är rökfritt.

Du måste även tydligt informera om rökförbudet genom skyltning. Det finns inga särskilda krav på skyltarna förutom att de ska vara tydliga.

Om någon röker trots tillsägelse får ni avvisa personen. Det innebär att personen är skyldig att lämna platsen. Bara poliser och ordningsvakter har dock rätt att fysiskt avlägsna en person. Ni bör inte avvisa skolans egna elever.

För att följa reglerna är det viktigt att precisera skolgårdens fysiska avgränsning. Det bör alltså vara tydligt var gränsen för skolgården börjar och slutar. Om avgränsningen är otydlig bör det klarläggas mellan dig som är ansvarig och kommunen.

Inte straffbart att bryta mot förbudet men kommunen kan besluta om åtgärder

Det är inget straff (exempelvis böter eller fängelse) kopplat till reglerna om rökförbudet. Det är alltså inte straffbart att röka inom ett område med rökförbud. Inte heller kan du som är ansvarig för rökförbudet få något straff.

Däremot kan kommunen i sin tillsyn besluta om vissa åtgärder om du inte gör vad som krävs. Läs mer nedan om kommunens tillsyn.

Kommunen ska se till att reglerna följs

Kommunen har tillsynsansvar över de rökfria miljöerna. Det betyder att kommunen ska se till så att du som är ansvarig för rökförbudet gör det som lagen kräver.

Kommunen kan besluta om föreläggande

Tillsynsansvaret innebär bland annat att kommunen ska informera och kontrollera att den som är ansvarig följer lagen.

Om den ansvariga inte gör vad som kan begäras för att se till att rökförbudet följs, kan kommunen vidta åtgärder för att tvinga den ansvariga till det. Utgångspunkten är dock att det ska göras frivilligt. Om det inte fungerar med frivillighet, kan kommunen förelägga den ansvariga att göra det. I vissa fall kan ett föreläggande kombineras med vite.